

การศึกษาความร่วมมือระหว่างองค์กรผลิตครูและองค์กรใช้ครูในการพัฒนานวัตกรรมการจัดการเรียนการสอนเพื่อเสริมสร้างจิตวิญญาณความเป็นครู
ในสังคมยุคหลังสมัยใหม่ (ดิจิทัล)

COLLABORATION BETWEEN PRODUCTIVE INSTITUTIONS AND INSTITUTIONS USE
TEACHERS IN TEACHING AND LEARNING INNOVATION DEVELOPMENT TO ENHANCE
THE TEACHER SPIRITUALITY IN THE POST-MODERN (DIGITAL) SOCIETY

Received: April 27, 2024

Revised: July 5, 2024

Accepted: July 17, 2024

ภาราดา สังข์ทอง^{1*} สมยงค์ สีขาว²

Pharada Sangthong^{1*} Samyang Saechao²

¹รองศาสตราจารย์ ดร., กลุ่มวิชาพื้นฐานการศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย, ประเทศไทย

²อาจารย์ ดร., กลุ่มวิชาเทคโนโลยีและนวัตกรรมทางการศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย, ประเทศไทย

* Corresponding author, E-mail: sangthongva@gmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาความต้องการสร้างความร่วมมือ ปัญหาและอุปสรรคของร่วมมือระหว่างองค์กรผลิตครูและองค์กรใช้ครูในการพัฒนานวัตกรรมการจัดการเรียนการสอนเสริมสร้างจิตวิญญาณความเป็นครู 2) พัฒนานวัตกรรมการจัดการเรียนการสอนแบบร่วมมือระหว่างองค์กรผลิตครูและองค์กรใช้ครูในการเสริมสร้างจิตวิญญาณความเป็นครู 3) ประเมินผลลัพธ์การเรียนรู้ผ่านนวัตกรรมการจัดการเรียนการสอนแบบร่วมมือระหว่างองค์กรผลิตครูและองค์กรใช้ครูของนักศึกษาวิชาชีพครูในการเสริมสร้างจิตวิญญาณความเป็นครู โดยใช้ระเบียบวิธีวิจัยแบบผสมผสานระหว่างการวิจัยและพัฒนา (Research & Development) กลุ่มตัวอย่างประกอบด้วย ครู ผู้บริหารองค์กรผลิตครู อาจารย์ผู้ที่มีส่วนได้ส่วนเสีย จำนวน 100 คน และนักศึกษาวิชาชีพครูกลุ่มทดลอง จำนวน 30 คน สำหรับเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยประกอบด้วย 1) แบบสำรวจความคิดเห็น 2) แบบบันทึกการประชุมเชิงปฏิบัติการ 3) แบบประเมินนวัตกรรมการเรียนการสอน 4) แบบบันทึกการสะท้อนคิดการเรียนรู้ 5) แบบประเมินผลลัพธ์การเรียนรู้ วิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ วิเคราะห์เชิงเนื้อหา และเชิงปริมาณ ผลการวิจัยวัตถุประสงค์ที่ 1 พบว่า ความต้องการสร้างความร่วมมือ ได้แก่ 1) การแลกเปลี่ยนบุคลากรในการปฏิบัติงานร่วมกัน 2) การสร้างเครือข่ายความร่วมมืออย่างเป็นรูปธรรม 3) การร่วมมือพัฒนาหลักสูตรการผลิตและพัฒนาครูร่วมกัน 4) การใช้ทรัพยากรทางการศึกษาและการพัฒนาผลงานทางวิชาการ โดยมีรูปแบบความร่วมมือที่สำคัญ 4 รูปแบบ ได้แก่ 1) เครือข่ายทางวิชาการ 2) ความร่วมมือแบบไม่เป็นทางการ 3) รูปแบบเชิงปฏิบัติการ 4) ความร่วมมือแบบพันธะสัญญา ด้านปัญหาและอุปสรรคของความร่วมมือระหว่างองค์กร ได้แก่ 1) บทบาทหน้าที่ที่ได้รับมอบหมาย 2) ลักษณะวิถีชีวิตของบุคคลในการปฏิบัติงาน 3) การตระหนัก

ในคุณค่าของเวลาแตกต่างกัน 4) ความเชี่ยวชาญทางวิชาการ และ 5) มีวิสัยทัศน์และนโยบายการสร้างความร่วมมือพัฒนานวัตกรรมการจัดการเรียนการสอน ผลการวิจัยวัตถุประสงค์ที่ 2 นวัตกรรมการเรียนการสอนที่สอดคล้องกับปัญหาของนักศึกษาวิชาชีพครู นวัตกรรมในลักษณะกิจกรรมการจัดการเรียนรู้ที่มีชื่อว่า “SPIRITUALITY’s TEACHER” ซึ่งขั้นตอน การจัดกิจกรรมตามลักษณะของนวัตกรรมมุ่งเน้นให้ฝึกปฏิบัติการสะท้อนคิด ประกอบด้วย 8 ขั้นตอน ได้แก่ 1) ขั้นเตรียมพร้อมสู่การเรียนรู้ 2) ขั้นตอนแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ความคิด ความรู้สึก 3) ขั้นตอน การประเมินประสบการณ์เพื่อสร้างแรงบันดาลใจ 4) ขั้นตอนการวิเคราะห์กรอบความคิด ความรัก ความศรัทธาในวิชาชีพครู 5) ขั้นตอนการลงมือปฏิบัติพัฒนาจิตวิญญาณความเป็นครู 6) ขั้นตอนการสรุปผลและแบ่งปันการเรียนรู้ 7) ขั้นตอนบูรณาการความรู้สู่ชีวิตประจำวัน 8) ขั้นตอนประเมินผลลัพธ์การเรียนรู้ ผลการวิจัยวัตถุประสงค์ข้อที่ 3 พบว่า นวัตกรรมการจัดการเรียนการสอน มีผลการประเมินในเกณฑ์ที่ดีที่สุด ในภาพรวมอยู่ระหว่างคะแนน 4.60–4.88 ส่งผลต่อการเรียนรู้ในระดับมาก โดยกลุ่มตัวอย่างมีผลลัพธ์การเรียนรู้ และมีคะแนนเฉลี่ยพฤติกรรมการเรียนรู้ทั้ง 4 ด้าน โดยรวมหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p < .005$)

คำสำคัญ นวัตกรรมการจัดการเรียนการสอน ความร่วมมือระหว่างองค์กรผลิตครูและองค์กรใช้ครู การพัฒนาจิตวิญญาณความเป็นครู

ABSTRACT

The purpose of this research to 1) investigate the needs, challenges, and obstacles of collaboration between teacher training and teacher-utilizing institutions for the development of teaching and learning innovations to enhance the professionalism of teachers; 2) collaboratively develop teaching and learning innovations between the said institutions to enhance the professionalism of teachers; 3) evaluate the learning outcomes through collaborative teaching and learning innovation development of teacher trainees from those institutions to enhance their professionalism and teaching spirit. Using research methods that combine research and development (Research & Development), qualitative research, Quantitative research, and action research. The sample group consisted of 100 teachers, executives of teacher training institutions, educators, stakeholders, experimental group are 30 teacher professional students. The research tools include 1) opinion surveys, 2) the form meeting 3) assessment forms of teaching innovations, 4) report reflective learning, and 5) learning outcome evaluations. Qualitative data analysis, content analysis, and quantitative analysis. Data were analyzed using mean, percentage, and content analysis. Results from the study indicate that: 1) Needs created cooperation, including 1) personnel exchange for collaborative work, 2) establishing practical networks, 3) joint-

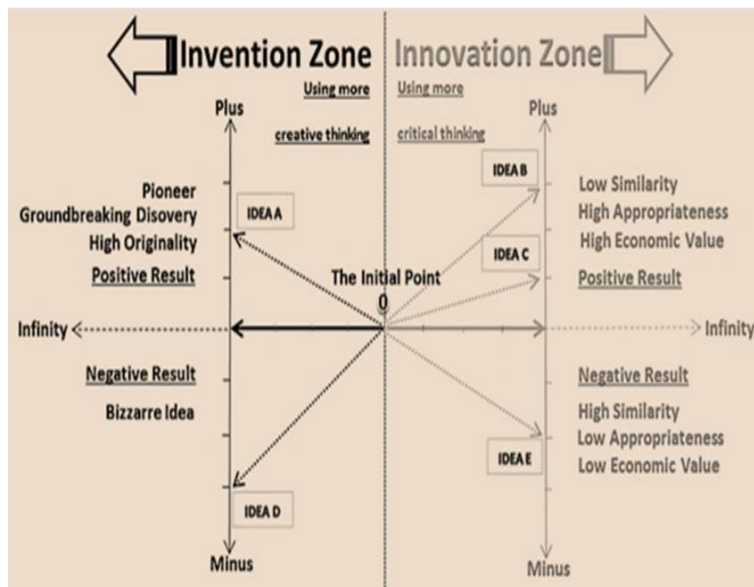
curriculum development, 4) utilizing educational resources and developing academic works, and 5) jointly providing various academic services. There are four important collaboration models: 1) The Academic network, 2) The Informal cooperation, 3) The Action cooperation, 4) The Policies collaboration. The problems and challenges of collaboration between organizations included 1) assigned roles and responsibilities, 2) individuals' work lifestyles, 3) awareness of the value of time differences, 4) academic expertise, and 5) Having a vision and policy to drive cooperation in developing innovative teaching and learning arrangements. The purpose 2) The Characteristics innovation for teaching and learning management activities is called "SPIRITUALITY OF THE TEACHER". The process of organizing learning activities according to the nature of innovation emphasizes the practice of reflection consists of 8 steps: 1) preparation for learning availability, 2) steps for exchanging learning thoughts and feelings, 3) steps for evaluating experiences for inspiration, 4) steps for analyzing the framework of ideas, love, and dedication in the teaching profession, 5) steps for implementing the teacher's professionalism development, 6) steps for summarizing and sharing learning outcomes, 7) steps for integrating knowledge into daily life, 8) steps for evaluating learning outcomes. The purpose 3) the evaluation of innovation and learning outcomes was found that teaching and learning innovations had the best evaluation results. In the picture, the score is between 4.60–and 4.96, affecting learning at a high level for the sample group as learning outcomes. The average score of learning behavior in all 4 areas, overall after studying was higher than before studying Statistically significant ($p < .005$)

Keywords: Innovation in teaching and learning, institutional cooperation, teachers' professionalism development, the spirituality of the teachers

บทนำ

นับแต่สังคมก้าวสู่ศตวรรษที่ 21 พลวัตแห่งการเปลี่ยนแปลงการศึกษาเกิดขึ้นอย่างมากมาย ไม่ว่าจะเป็นความเหลื่อมล้ำทางการศึกษา คุณภาพการศึกษา พฤติกรรมการเรียนรู้ สื่อและองค์ความรู้ทางการศึกษา ตลอดจนบทบาทหน้าที่ของ ครู อาจารย์ เปลี่ยนแปลงไปอย่างมากตามภาวะการณ์ การเปลี่ยนแปลงดังกล่าวนำมาซึ่งการกำหนดแนวทางการพัฒนาการศึกษาให้มีผลลัพธ์ที่สอดคล้องกับความต้องการของสังคม จากรายงานขององค์การเพื่อการศึกษา วิทยาศาสตร์ และวัฒนธรรมแห่งสหประชาชาติ (United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization) หรือยูเนสโก (UNESCO) ได้กล่าวถึง แนวโน้มการศึกษาโดยเฉพาะการศึกษาในระดับอุดมศึกษาว่า ผู้เรียนในระดับอุดมศึกษาถูกจัดเป็นการเรียนรู้แบบผู้ใหญ่ ซึ่งเป็นผู้ที่มีวุฒิภาวะ มีความสามารถในการชี้นำตนเอง ดังนั้นในการจัดการเรียนการสอน ครูจึงควรเพิ่มบทบาทในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ตอบสนองต่อความเป็นตัวตนของผู้เรียน 6 ประการ ได้แก่ 1) มโนทัศน์ของผู้เรียน (Self-Concept) 2) ประสบการณ์ (Experience) 3) ความพร้อมในการเรียนรู้ (Readiness to learn) 4) การประยุกต์ใช้ความรู้ในอนาคต (Future application knowledge) 5) แรงจูงใจในการเรียนรู้ (Internal motivation) 6) เหตุผลของการเรียนรู้ (Reason for Learning) (Merriam, 2017, p. 21-37) และจำเป็นต้องจัดการเรียนการสอนให้สอดคล้องกับนโยบายการศึกษายุค 4.0 โดยเฉพาะการพัฒนาวัตกรรมการจัดการเรียนการสอน เนื่องจากแต่ละฝ่ายที่เกี่ยวข้องกับการศึกษามีความเชื่อว่า วัตกรรมการจัดการเรียนการสอนเป็นอีกปัจจัยหนึ่งที่จะช่วยพัฒนาทักษะการเรียนรู้ให้ผู้เรียนคิดเป็น ทำเป็น อยู่รอด ต่อยอด และเป็นคนเยี่ยมยอดในสังคมได้

ดังนั้นวัตกรรมการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับสถานการณ์ จึงเป็นสิ่งที่น่าสนใจและควรได้รับการศึกษาค้นคว้า ซึ่งการพัฒนานวัตกรรมการจัดการเรียนการสอนอาศัยหลักการที่สำคัญ 4 ขอบเขตได้แก่ ความคิด B หมายถึง สิ่งที่เกิดขึ้นนั้นได้ใช้ฐานความรู้เดิมแต่เป็นสิ่งใหม่ มีโอกาสเป็นไปได้สูง ในการสร้างมูลค่าทางเศรษฐกิจ ความคิด C อยู่ในบริเวณขอบเขตความคิดที่ให้ความรู้เดิม ฐานความรู้เดิม มีโอกาสเป็นสิ่งที่ใหม่ที่จะก่อให้เกิดนวัตกรรมได้แต่น้อยกว่าขอบเขตความคิด B สำหรับขอบเขตความคิด E เป็นขอบเขตที่คิดขึ้นนั้นมีอยู่แล้ว ซ้ำกับสิ่งที่มีอยู่ ไม่มีผลต่อมูลค่าทางเศรษฐกิจ ไม่นำไปสู่นวัตกรรม เช่นเดียวกับความคิด D เป็นขอบเขตความคิดที่ไม่นำไปสู่การเกิดขึ้นของนวัตกรรม แม้จะมองว่า เป็นสิ่งประดิษฐ์ใหม่ แต่มีผลกระทบทางลบต่อสังคม สภาพแวดล้อม สำหรับขอบเขตความคิด A เป็นขอบเขตความคิดที่อาศัยองค์ความรู้ใหม่ แนวคิดใหม่ และเป็นสิ่งใหม่ที่ยังไม่เคยเกิดขึ้นมาก่อน ดังภาพประกอบที่ 1 ทั้งนี้การจะพัฒนานวัตกรรมการจัดการเรียนการสอนให้เกิดประสิทธิภาพและนำไปสู่การพัฒนาผู้เรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ ควรอาศัยมุมมองความคิดจากหลากหลายแง่คิด

ภาพประกอบที่ 1 แนวคิดการพัฒนานวัตกรรม

ที่มา : Lattipongpun, (2016, p. 230)

จากการสำรวจข้อมูลเบื้องต้น การสำรวจความคิดเห็นประชาชนในเรื่อง “ครูอนุบาล/ครูพี่เลี้ยง/ครูผู้ดูแลเด็ก” ของนักวิจัย สวนดุสิตโพล มหาวิทยาลัยสวนดุสิต พบว่า 86.77% ครูขาดจิตสำนึก ไม่มีจิตวิญญาณความเป็นครู (มหาวิทยาลัยสวนดุสิต, <https://www.blitbangkok.com/poll/29670/>) และตามข้อสรุปที่สะท้อนปัญหาเกี่ยวกับระบบการผลิตครูด้านนโยบาย และการจัดการหลักสูตรของรุงเทพฯ แย้มรุ่งและคณะ (2560, น. 255-270) พบว่า หน่วยงานกลางของภาครัฐและสถาบันผลิตครูยังขาดการวางแผนร่วมกันในการผลิตครู การกำหนดนโยบายและกรอบการผลิตครูยังไม่ชัดเจน สำนักงานคณะกรรมการอุดมศึกษา (สกอ.) ทำหน้าที่ประสานงาน เกี่ยวกับนโยบายการผลิตครูได้ในระดับน้อย และมีประสิทธิภาพในระดับน้อย ครูสภาเปิดโอกาสให้สถาบันการศึกษามีส่วนร่วมกำหนดหรือวางแผนการจัดหลักสูตรวิชาชีพครูในระดับน้อยเมื่อย้อนกลับมาวิเคราะห์ปัญหาการศึกษาในปัจจุบัน ที่ปรากฏผ่านช่องทางสื่อสารรูปแบบต่าง ๆ พบว่า ครูขาดความเชี่ยวชาญในการสอนทั้งวิชาการและคุณลักษณะความเป็นครู และจิตวิญญาณความเป็นครูลดน้อยลง ทั้งการเอาใจใส่ต่อเด็ก การนิยาม ยกย่องจากสังคมต่อครูตกต่ำลง ครูที่ทำหน้าที่สอนหนังสือหรือหันมายึดอาชีพครูโดยส่วนใหญ่ มาทำหน้าที่ครูเพื่อให้ได้ค่าตอบแทนมาดำรงชีพ จึงปฏิบัติต่อหน้าที่ครูเพียงเพราะมีหน้าที่ที่ต้องทำ ไม่ได้ทำเพราะความรักความศรัทธาต่อวิชาชีพครู หากแต่การเป็นครูผู้มีจิตวิญญาณความเป็นครูอย่างแท้จริง จะต้องเป็นผู้ที่ใช้ความรู้ความสามารถพัฒนาทักษะและบริหารจัดการตนเองให้การศึกษาอบรมศิษย์ในทุก ๆ ด้าน เช่น ความประพฤติ การวางตัว การเอาใจใส่ดูแลศิษย์ ปฏิบัติหน้าที่ด้วยหัวใจ ซึ่งปัญหาครูขาดจิตวิญญาณความเป็นครูมีปรากฏให้เห็นอย่างมากมาย ประกอบกับกระแสการเปลี่ยนแปลงของสังคม การปรับตัวของเศรษฐกิจ ความก้าวหน้าของเทคโนโลยี ยังเป็นอีกปัจจัยหนึ่งที่ส่งผลกระทบต่อพฤติกรรมด้านจิตวิญญาณความเป็นครู

จากสภาพปัญหาดังกล่าว จึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่ต้องเร่งปมเพาะ ปลูกฝังจิตวิญญาณความเป็นครูให้กับนักศึกษาวิชาชีพครู โดยเฉพาะด้านการพัฒนาจิตวิญญาณความเป็นครูตามแนวคิดทฤษฎีการบริหารจัดการชีวิตเพื่อความสำเร็จ เป็นอีกหนึ่งแนวคิดที่จะผลิตและพัฒนาครู ทั้งนี้แก้ปัญหการพัฒนากระบวนการผลิตครูเป็นหัวใจสำคัญของการพัฒนาผู้เรียนวิชาชีพครู เนื่องจาก “ครู” เป็นกลไกหลักในการขับเคลื่อน การศึกษาของประเทศซึ่งการแก้ปัญหาดังกล่าวข้างต้น ไม่สามารถกระทำได้เพียงองค์กรใด องค์กรหนึ่งจำเป็นต้องอาศัยการสร้างเครือข่ายความร่วมมือระหว่างองค์กร ซึ่งแนวทางหรือวิธีการหนึ่ง ที่ควรดำเนินการ ได้แก่ การจัดการเรียนรู้ร่วมกันรูปแบบใหม่ โดยมีนวัตกรรมจัดการเรียนการสอนเป็น เครื่องมือเสริมสร้างจิตวิญญาณความเป็นคนดี คนเก่ง คนที่ประสบความสำเร็จ อยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข ด้วยสถานการณ์ทางสังคมตลอดจนสื่อเทคโนโลยีสารสนเทศ เป็นแรงผลักดันให้ผู้เรียนทุกคน ต้องรู้จักควบคุมบริหารจัดการตนเอง ให้มีความรอบรู้และเรียนรู้อย่างเท่าทันการเปลี่ยนแปลง ด้วยเหตุนี้ ผู้วิจัยจึงมีความสนใจศึกษาวิจัย “ความร่วมมือระหว่างองค์กรผลิตครูและองค์กรใช้ครูในการพัฒนา นวัตกรรมจัดการเรียนการสอนเพื่อเสริมสร้างจิตวิญญาณความเป็นครูในสังคมยุคหลังสมัยใหม่” โดยมีความเชื่อว่าการศึกษาคือจะเป็นแนวทางหนึ่งในการแก้ไขปัญหาคุณภาพการศึกษา และเสริมสร้าง คุณธรรมจริยธรรม และเสริมสร้างจิตวิญญาณความเป็นครูของนักศึกษาวิชาชีพครูในสังคมยุคหลัง สมัยใหม่ (ดิจิทัล) ได้เพิ่มขึ้น

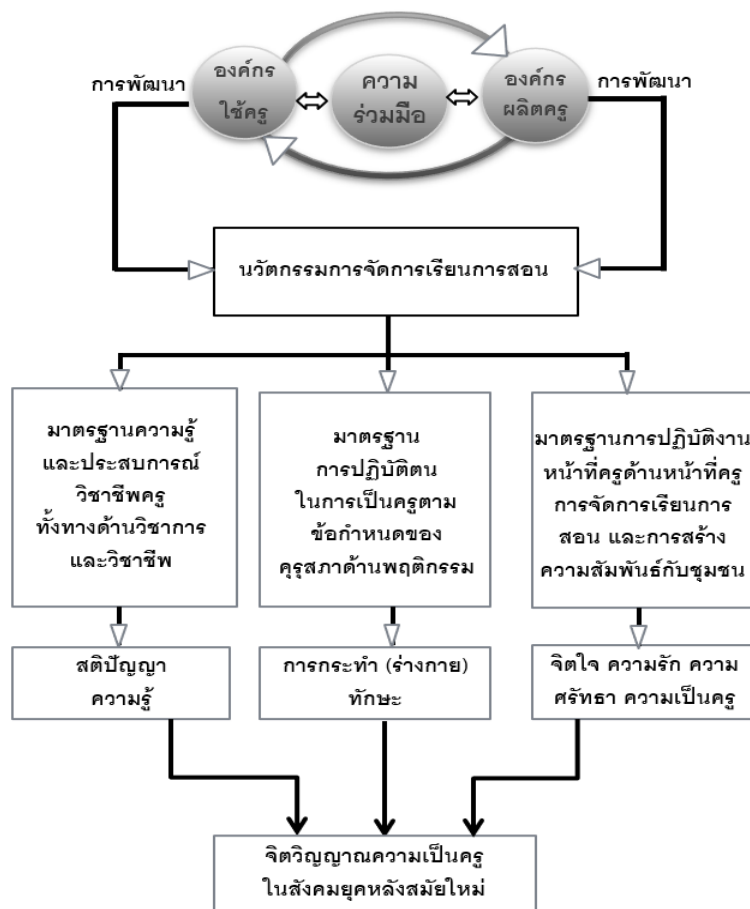
วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาความต้องการสร้างความร่วมมือ ปัญหาและอุปสรรคของร่วมมือระหว่างองค์กรผลิต ครูและองค์กรใช้ครูในการพัฒนานวัตกรรมจัดการเรียนการสอนในการเสริมสร้างจิตวิญญาณความเป็น ครูในสังคมยุคหลังสมัยใหม่
2. เพื่อศึกษารูปแบบการพัฒนานวัตกรรมจัดการเรียนการสอนแบบร่วมมือระหว่างองค์กรผลิต ครูและองค์กรใช้ครูในการเสริมสร้างจิตวิญญาณความเป็นครูในสังคมยุคหลังสมัยใหม่
3. เพื่อประเมินผลลัพธ์การเรียนรู้ผ่านรูปแบบการพัฒนานวัตกรรมจัดการเรียนการสอนแบบร่วมมือ ระหว่างองค์กรผลิตครูและองค์กรใช้ครูของนักศึกษาวิชาชีพครูในการเสริมสร้างจิตวิญญาณความเป็นครู ในสังคมยุคหลังสมัยใหม่

กรอบแนวคิดในการวิจัย

กรอบแนวคิดในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยนำแนวคิด ทฤษฎีที่ได้จากศึกษาเอกสารวิชาการ มาเป็น กรอบแนวทางในการวิจัยเพื่อให้เห็นความสัมพันธ์ระหว่างองค์ความรู้เกี่ยวกับ ความร่วมมือระหว่าง องค์กรในการพัฒนาการเรียนการสอนตามหลักการวิชาชีพครู การพัฒนานวัตกรรมสำหรับพัฒนา จิตวิญญาณความเป็นครูให้เป็นครูตามกรอบจรรยาบรรณของวิชาชีพครูของคุรุสภา ท่ามกลาง

การเปลี่ยนแปลงของสังคมยุคหลังสมัยใหม่ ซึ่งสามารถสรุปเป็นกรอบแนวคิดการวิจัยให้เห็นความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรต้นกับตัวแปรตามได้ดังภาพประกอบที่ 2

ภาพประกอบ 2 กรอบแนวคิดการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษาวิจัยเรื่องนี้เป็นการศึกษาวิจัยและพัฒนา (Research and Development) มีรายละเอียดและขั้นตอนการดำเนินงานวิจัย ดังนี้

การวิจัยระยะที่ 1 ขั้นตอนที่ 1 การวิจัยเชิงสำรวจ (R_1) ตอบวัตถุประสงค์ข้อที่ 1 ขั้นตอนที่ 2 ศึกษาแนวคิด ทฤษฎี (R_2) ที่มีความเป็นไปได้เพื่อนำไปสู่การออกแบบนวัตกรรมจัดการเรียนการสอนในของนักศึกษาวิชาชีพครูในการเสริมสร้างจิตวิญญาณความเป็นครู

การวิจัยระยะที่ 2 ขั้นตอนที่ 3 ระยะที่ 2.1 การออกแบบและพัฒนา (Design and Development : Development1 (D_1)) การพัฒนารูปแบบการพัฒนานวัตกรรมจัดการเรียนการสอน เพื่อเสริมสร้างจิตวิญญาณความเป็นครู และใช้ขบวนการพัฒนานวัตกรรมตามแบบจำลองการสอนเชิงระบบ ADDIE Model ของ เควิน ครูส (Kevin Kruse, 2009, p. 1) มาบูรณาการพัฒนารูปแบบนวัตกรรมจัดการเรียนการสอน เพื่อเสริมสร้างจิตวิญญาณความเป็นครูร่วมกับการระดมสมองของกลุ่มเป้าหมายทั้งองค์กรผลิตครู และองค์กรใช้ครู ตลอดจนนักศึกษาศึกษาวิชาชีพครู ขั้นตอนที่ 1 การสร้างกรอบความคิดในการพัฒนานวัตกรรม

ขั้นตอนที่ 2 วิเคราะห์องค์ประกอบของนวัตกรรมการจัดการเรียนการสอน ขั้นตอนที่ 3 กำหนดวัตถุประสงค์การเรียนรู้ของนวัตกรรม ขั้นตอนที่ 4 สังเคราะห์คุณลักษณะของนวัตกรรมการจัดการเรียนการสอน ขั้นตอนที่ 5 การออกแบบพัฒนานวัตกรรมจัดการเรียนการสอน ขั้นตอนที่ 6 สังเคราะห์นวัตกรรมจัดการเรียนการสอน ขั้นตอนที่ 7 การนำนวัตกรรมสู่การจัดการเรียนการสอน ขั้นตอนที่ 8 วัดและประเมินผลลัพธ์ที่ได้เรียนรู้และการเปลี่ยนแปลงตนเอง ขั้นตอนที่ 4 ระยะที่ 2.2 การทดลองใช้นวัตกรรมจัดการเรียนการสอน (R_3) เพื่อตอบวัตถุประสงค์ข้อที่ 2 โดยการนำนวัตกรรมสู่การจัดการเรียนการสอนกับนักศึกษาวิชาชีพครู

การวิจัยระยะที่ 3 ขั้นตอนที่ 5 ประเมินนวัตกรรมจัดการเรียนการสอน (D_2) และ ประเมินผลลัพธ์การเรียนรู้ของนักศึกษาวิชาชีพครูผ่านรูปแบบนวัตกรรมจัดการเรียนการสอน (D_3) ตอบวัตถุประสงค์ ข้อที่ 3 ประเมินความคิดเห็นเกี่ยวกับรูปแบบของนวัตกรรมจัดการเรียนการสอน โดยยึดความหลักเกณฑ์การประเมินในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ คณะผู้วิจัยพัฒนาแบบประเมินนวัตกรรมตามหลักการประเมินของ Stufflebeam and Shinkfield (2007, p. 109 - 111) ซึ่งรูปแบบการประเมินแบบ CIPPIEST Model ที่พัฒนาขึ้นมีจำนวน 8 ด้าน ได้แก่ ด้านบริบทเกี่ยวกับนวัตกรรม ด้านปัจจัยนำเข้า ด้านกระบวนการ ด้านผลผลิตหรือผลลัพธ์ที่เกิดขึ้น ด้านผลกระทบที่เกิดขึ้น ด้านประสิทธิผลทั้งต่อตัวผู้เรียนและองค์กรความร่วมมือ ด้านความยั่งยืน และด้านการถ่ายทอดความรู้

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรและกลุ่มตัวอย่างกลุ่มตัวอย่างเป็นผู้บริหารสถานศึกษาหรือตัวแทนที่มีความรู้ มีประสบการณ์เกี่ยวกับการพัฒนาความร่วมมือในการผลิตและใช้ครูที่ได้ทำข้อตกลงกับคณะครุศาสตร์ในด้านการเป็นสถานฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู จำนวน 100 คน และตัวแทนองค์กรผลิตครูและองค์ใช้ครู ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา ครู บุคลากรทางการศึกษา ศึกษาพิเศษ คณาจารย์คณะครุศาสตร์

ในระยะที่ 2 มีกลุ่มตัวอย่างจำนวน 60 คน จำแนกเป็นผู้บริหารสถานศึกษาหรือมีความรู้ มีประสบการณ์เกี่ยวกับการพัฒนาความร่วมมือในการผลิตและใช้ครู ซึ่งเป็นตัวแทนของโรงเรียน ๆ ละ 1 คน จำนวน 10 โรงเรียน ครูผู้ทำหน้าที่สอนในโรงเรียน ๆ ละ 10 คน ตัวแทนอาจารย์ที่สอนในองค์กรผลิตครู จำนวน 5 สาขาวิชา ๆ ละ 2 คน รวมจำนวน 10 คน และนักศึกษาวิชาชีพครูชั้นปีที่ 3 จำนวน 30 คน ซึ่งได้จากการสุ่มกลุ่มตัวอย่างอย่างง่าย

การวิจัยระยะที่ 3 จำแนกกลุ่มตัวอย่างเป็น 2 กลุ่ม ได้แก่ กลุ่มที่ 1 นักศึกษาคณะครุศาสตร์ จำนวน 30 คน ซึ่งเป็นกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการทดลองใช้นวัตกรรมจัดการเรียนการสอน กลุ่มที่ 2 ได้แก่ คณาจารย์คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย จำนวน 10 คน และตัวแทนองค์กรใช้ครู จำนวน 10 คน กลุ่มตัวอย่างทั้งหมดได้มาจากการสุ่มตัวอย่างแบบเลือกสรร สำหรับผลการประเมินรูปแบบของนวัตกรรม คณะผู้วิจัยใช้แบบประเมินนวัตกรรมก่อนเรียนและหลังเรียนรู้ ในด้านผลลัพธ์การเรียนรู้ใช้แบบบันทึก

การสะท้อนคิดการเรียนรู้ผ่านรูปแบบของนวัตกรรม วัดและประเมินผลสัมฤทธิ์การเรียนรู้ 4 ด้าน ได้แก่

- 1) ด้านเนื้อหาความรู้
- 2) ทักษะการปฏิบัติหน้าที่ตามมาตรฐานวิชาชีพครู
- 3) คุณธรรม จริยธรรมสำหรับครู
- 4) จิตวิญญาณความเป็นครู

ตัวแปรที่ศึกษา

ระยะที่ 1 ตัวแปรต้นเป็นตัวแปรด้านจิตใจของแต่ละบุคคล ได้แก่ ความคิดเห็น ความรู้สึกเกี่ยวกับความต้องการรูปแบบ ปัญหา และอุปสรรค ในการสร้างความร่วมมือระหว่างองค์กร

ตัวแปรตาม ได้แก่ ระดับความคิดเห็น รูปแบบความต้องการสร้างความร่วมมือระหว่างองค์กร

ระยะที่ 2 ตัวแปรต้นเป็นตัวแปรด้านจิตใจของแต่ละบุคคล ได้แก่ ความคิดเห็น ความต้องการเกี่ยวกับรูปแบบของนวัตกรรม ปัญหา และอุปสรรคในการจัดการเรียนการสอน

ตัวแปรตาม ได้แก่ นวัตกรรมจัดการเรียนการสอน

ระยะที่ 3 ตัวแปรต้น นวัตกรรมจัดการเรียนการสอน

ตัวแปรตาม ผลสัมฤทธิ์การเรียนรู้ผ่านนวัตกรรมจัดการเรียนการสอน 4 ด้าน ได้แก่ ด้านเนื้อหาความรู้ ทักษะการปฏิบัติหน้าที่ตามมาตรฐานวิชาชีพครู คุณธรรม จริยธรรมสำหรับครู และจิตวิญญาณความเป็นครู

เครื่องมือในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้สำหรับการวิจัยระยะที่ 1 ได้แก่ แบบสอบถามความคิดเห็นและแบบบันทึกถอดบทเรียนการประชุมเชิงปฏิบัติการเพื่อระดมสมอง เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยระยะที่ 2 ประกอบด้วย

- 1) แบบบันทึกการประชุมระดมสมองเชิงปฏิบัติการ
- 2) นวัตกรรมจัดการเรียนการสอนที่ได้พัฒนาขึ้น และ
- 3) แบบประเมินนวัตกรรมจัดการเรียนการสอน แบบบันทึกการถอดบทเรียนสะท้อนคิดผลสัมฤทธิ์การเรียนรู้

เครื่องมือที่ใช้ในระยะที่ 3 ได้แก่

- 1) แบบวัดระดับการเรียนรู้ผ่านนวัตกรรมจัดการเรียนการสอน
- 2) แบบประเมินนวัตกรรมจัดการเรียนการสอนตามรูปแบบการประเมินแบบ CIPPIEST Model ซึ่งก่อนนำเครื่องมือไปใช้เก็บรวบรวมข้อมูล คณะผู้วิจัยมีการตรวจสอบคุณภาพจากผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 3 ท่าน เพื่อตรวจสอบคุณภาพ และนำมาหาค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับวัตถุประสงค์โดยกำหนดค่าไว้ที่ 0.60 และตรวจสอบความเชื่อมั่นของเครื่องมือ แล้วนำไปทดลองใช้กับกลุ่มทดลองที่มีลักษณะใกล้เคียงกับกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน สำหรับสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลเป็นสถิติพื้นฐาน ได้แก่ ความถี่ ร้อยละ ค่าคะแนนเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เมื่อทดลองใช้เครื่องมือแล้วนำข้อมูลมาวิเคราะห์หาค่าความเชื่อมั่นโดยวิธีสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach's Alpha Coefficient) และกำหนดค่าความเชื่อมั่นควรมีค่าเท่ากับ 0.70 ขึ้นไป

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การวิจัยระยะที่ 1 จำแนกการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็น 2 ส่วนที่ 1 เก็บรวบรวมจากการวิเคราะห์เอกสาร แนวคิด บริบท สภาพปัจจุบัน ปัญหาและอุปสรรค เกี่ยวกับการสร้างร่วมมือการจัดการเรียนการสอน และนำแบบสอบถามพร้อมหนังสือขอความอนุเคราะห์ขอความร่วมมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างจากสถานศึกษาที่ได้ทำความร่วมมือในการผลิตและพัฒนาครู ด้านจัดการเรียนการสอน พร้อมนัดหมาย เวลา และสถานที่ตามที่ได้ให้ข้อมูลสะดวก ระยะที่ 2 การเก็บรวบรวมข้อมูลโดยการประชุมกลุ่มย่อยระดมสมองแลกเปลี่ยนเรียนรู้เกี่ยวกับ ปัญหาด้านการเรียนรู้ของนักศึกษาวิชาชีพครู ลักษณะของนวัตกรรม การพิจารณาเลือกรูปแบบของนวัตกรรมจัดการเรียนการสอน องค์ประกอบและการออกแบบกิจกรรมการเรียนการสอน จากนั้นนำนวัตกรรมที่พัฒนาขึ้นไปทดลองใช้จัดการเรียนการสอนในชั้นเรียนกับกลุ่มทดลองซึ่งเป็นนักศึกษาวิชาชีพครูที่สมัครใจพัฒนาศักยภาพการเรียนรู้เกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอน และด้านจิตวิญญาณความเป็นครู จำนวน 30 คน ระยะที่ 3 การเก็บรวบรวมข้อมูลโดยนำแบบประเมินนวัตกรรมให้กลุ่มตัวอย่างได้ประเมินผลลัพธ์และแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับนวัตกรรมจัดการเรียนการสอนตามรูปแบบ CIPPIEST Model ก่อนการทดลองใช้นวัตกรรมจัดการเรียนการสอนและหลังการเรียนรู้ผ่านนวัตกรรมจัดการเรียนการสอน และให้นักศึกษากลุ่มตัวอย่างได้ถอดบทเรียนด้วยการสะท้อนคิดผลลัพธ์การเรียนรู้ที่เกิดขึ้น 4 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านเนื้อหาความรู้ 2) ทักษะการปฏิบัติหน้าที่ตามมาตรฐานวิชาชีพครู 3) คุณธรรม จริยธรรมสำหรับครู 4) จิตวิญญาณความเป็นครู โดยผู้วิจัยทดลองใช้นวัตกรรมจัดการ การเรียนการสอนในภาคปลาย 2/66 ระหว่างวันที่ 3 พฤศจิกายน 2566 ถึง 28 กุมภาพันธ์ 2567

การวิเคราะห์ข้อมูล (Data Analysis)

สำหรับการวิจัยระยะที่ 1 ข้อมูลที่ได้จากการวิเคราะห์เอกสาร แนวคิด บริบท สภาพปัจจุบัน ปัญหาและอุปสรรค เกี่ยวกับการสร้างร่วมมือการจัดการเรียนการสอน และวิเคราะห์ข้อมูลการแบบสอบถามความคิดเห็น ตลอดจนการระดมสมองจากผู้ให้ข้อมูล โดยวิเคราะห์ข้อมูลเชิงเนื้อหา และเชิงปริมาณ สำหรับสถิติในการวิเคราะห์ข้อมูลประกอบด้วย ค่าเฉลี่ย ร้อยละ ความถี่ และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การวิจัยระยะที่ 2 วิเคราะห์ผลเชิงเนื้อหาผลการคัดเลือกนวัตกรรม การออกแบบพัฒนานวัตกรรมและผลลัพธ์การเรียนรู้ที่เกิดกับผู้เรียน 4 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านเนื้อหาความรู้ 2) ทักษะการปฏิบัติหน้าที่ตามมาตรฐานวิชาชีพครู 3) คุณธรรม จริยธรรมสำหรับครู 4) จิตวิญญาณความเป็นครู ด้วยความถี่ ร้อยละ ค่าคะแนนเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน จากนั้นเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยความแตกต่างก่อนและหลังเรียนเกี่ยวกับการพัฒนาจิตวิญญาณความเป็นครูโดยการทดสอบค่าที (t-test one sample) สำหรับการวิจัยระยะที่ 3 การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ (Quantitative data) เป็นการวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถามชนิดเลือกตอบและมาตราส่วนค่า (Rating Scale) ตามวิธีของลิเคิร์ต (Likert Scale) โดยใช้สถิติพื้นฐาน ได้แก่ ค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

(Standard division) และผลลัพธ์คะแนนเฉลี่ยความแตกต่างของการเรียนรู้ด้วย t-Test โดยใช้โปรแกรมวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติ

ผลการวิจัย

ผลการวิจัยสรุปได้ว่า การสังเคราะห์เอกสารวิชาการเกี่ยวกับแนวทางการสร้างความร่วมมือระหว่างองค์กร พบว่า รูปแบบความร่วมมือที่สำคัญ 4 รูปแบบ ได้แก่ 1) เครือข่ายทางวิชาการ 2) ความร่วมมือแบบไม่เป็นทางการ อาศัยความสัมพันธ์ทางสังคมเป็นกลไกขับเคลื่อนความร่วมมือ 3) รูปแบบเชิงปฏิบัติการลักษณะการทำงานร่วมกัน เช่น การประชุม อบรม เป็นต้น 4) ความร่วมมือแบบพันธะสัญญา เป็นความร่วมมือโดยการทำข้อตกลงเป็นลายลักษณ์อักษร สำหรับปัญหาและอุปสรรคของการสร้างร่วมมือด้าน 1) ผู้เชี่ยวชาญทางวิชาการ 2) ผู้ประสานงานกลาง 3) ความตระหนักในคุณค่าความร่วมมือ 4) แรงจูงใจหรือแรงบันดาลใจ 5) ลักษณะบทบาทหน้าที่และงานที่ปฏิบัติ 6) ทักษะความคิด ความเชื่อในการปฏิบัติงานร่วมกัน

ด้านโครงสร้างและกลไกความร่วมมือ พบว่า องค์กรผลิตครู และองค์กรใช้ครูมีความคิดเห็นด้านโครงสร้างและกลไกความร่วมมือโดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}=4.65$) เมื่อวิเคราะห์ผลเป็นรายข้อ โดยเรียงลำดับตามค่าเฉลี่ยมากที่สุด และรองลงมา พบว่า ควรมีการสร้างระบบความร่วมมือ ที่โปร่งใส ตรวจสอบได้มากที่สุด ($\bar{X}=4.77$) รองลงมาควรมีบุคลากรทำหน้าที่ประสานความร่วมมือระหว่างองค์กรที่มีความเชี่ยวชาญด้านการศึกษา ($\bar{X}=4.73$) มีความเชี่ยวชาญด้านความสัมพันธ์ระหว่างสถานศึกษาและชุมชน ($\bar{X}=4.68$) มีความเชี่ยวชาญด้านการวิจัย ($\bar{X}=4.66$) นอกจากนี้ด้านโครงสร้างและกลไกความร่วมมือ รองลงมา ยัง พบว่า บุคลากรแต่ละฝ่ายของคณะ ควรทำหน้าที่ดำเนินความร่วมมือระหว่างองค์กรในการจัดการเรียนการสอนร่วมกัน ($\bar{X}=4.70$) และมีการกำหนดนโยบายความร่วมมือให้เป็นลายลักษณ์อักษรอย่างต่อเนื่อง ($\bar{X}=4.70$) ควรมีการจัดทำฐานข้อมูลบุคลากรผู้เชี่ยวชาญแต่ละสาขาของทั้งองค์กรผลิตครูและองค์กรใช้ครูเพื่อพัฒนางานร่วมกัน ($\bar{X}=4.69$) ตามลำดับ

ด้านทรัพยากรสนับสนุนความร่วมมือ พบว่า ควรจัดทำฐานข้อมูลบุคลากรด้านการจัดการเรียนการสอนจำแนกตามความเชี่ยวชาญมากที่สุด ($\bar{X}=4.68$) รองลงมาควรมีการเตรียมความพร้อมบุคลากรตามความเชี่ยวชาญในการปฏิบัติงานเพื่อรองรับความร่วมมือ ($\bar{X}=4.67$) มีบุคลากรที่มีคุณลักษณะเหมาะสมเพื่อดำเนินงานด้านความร่วมมือแต่ละด้าน ($\bar{X}=4.62$) ควรมีการจัดสรรงบประมาณด้านเครือข่ายความร่วมมือ ($\bar{X}=4.61$) ตามลำดับ

ด้านกระบวนการดำเนินการสร้างความร่วมมือ พบว่า องค์กรผลิตครูและองค์กรใช้ครูด้านกระบวนการดำเนินงานความร่วมมือระหว่างองค์กรมีข้อคิดเห็นโดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุดเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ ตามค่าเฉลี่ยมากที่สุดพบว่า ควรมีการจัดทำแผนการดำเนินงาน ความร่วมมือทั้งระยะสั้นและระยะยาว ($\bar{X}=4.68$) รองลงมา ควรมีการกำหนดประเด็นปัญหาการศึกษา ขั้นตอน วิธีการ พัฒนานวัตกรรม

การจัดการเรียนรู้อย่างชัดเจน ($\bar{X}=4.66$) ควรมีการประชาสัมพันธ์ทั้งหน่วยงานภาครัฐและเอกชนเกี่ยวกับนโยบายความร่วมมือ ($\bar{X}=4.65$) ควรมีการจัดทำข้อตกลงความร่วมมือร่วมกัน ($\bar{X}=4.62$) ตามลำดับ

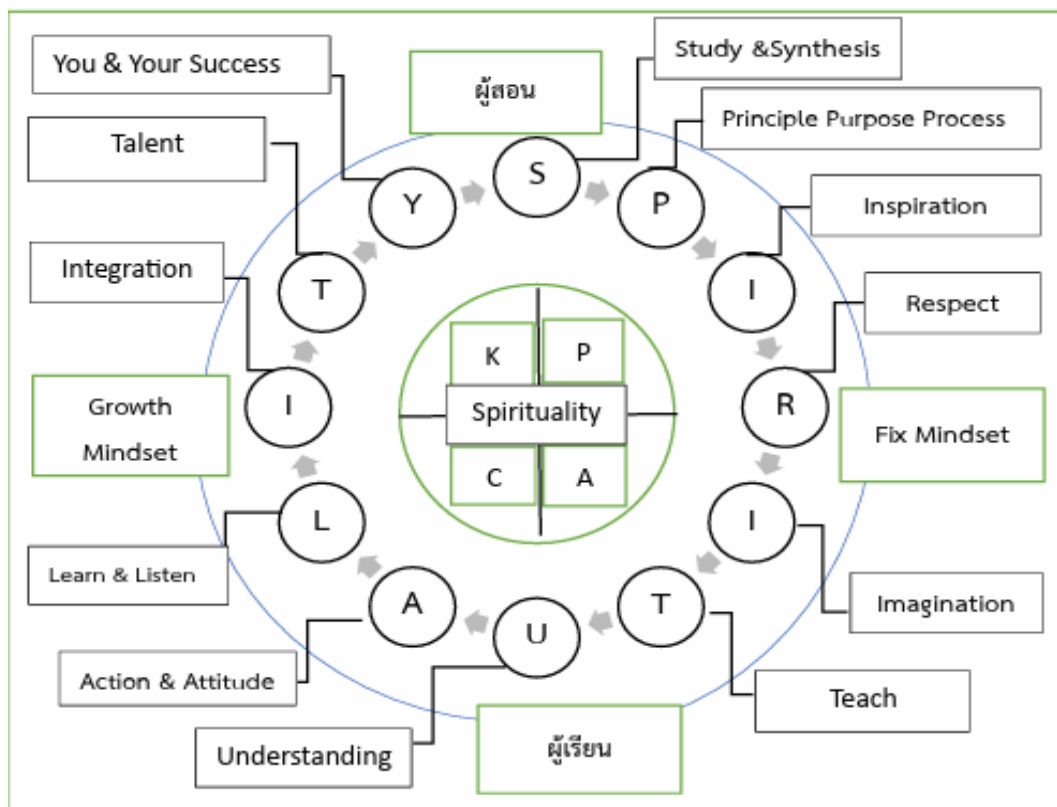
การพัฒนานวัตกรรมการจัดการเรียนการสอนระหว่างองค์กรผลิตครูและองค์กรใช้ครูเพื่อเสริมสร้างจิตวิญญาณครูในสังคมยุคหลังสมัยใหม่ สรุปผลการวิจัยได้ 2 ประเด็น ดังนี้

2.1 สภาพปัญหาและลักษณะการเรียนรู้ในปัจจุบันประกอบด้วยปัญหาที่สำคัญ ได้แก่ การขาดจิตวิญญาณความเป็นครู เช่น การเสียสละ จิตอาสาการอุทิศตน พฤติกรรมไม่เหมาะสม ร้อยละ 76 ด้านคุณธรรมจริยธรรม เช่น พฤติกรรมที่ไม่เหมาะสม การมาโรงเรียนสาย มาโรงเรียนเฉพาะคาบสอน เป็นต้น ร้อยละ 56 ขาดตัวแบบ/แบบอย่างที่ดีในการทำหน้าที่ครู ร้อยละ 52 ความรักความศรัทธาในวิชาชีพครูร้อยละ 40 และการขาดระเบียบวินัย ความรับผิดชอบต่องานที่ได้รับมอบหมาย เก่งเนื้อหาวิชาการแต่ถ่ายทอดสู่ผู้เรียนไม่ได้ ร้อยละ 36 ตามลำดับ

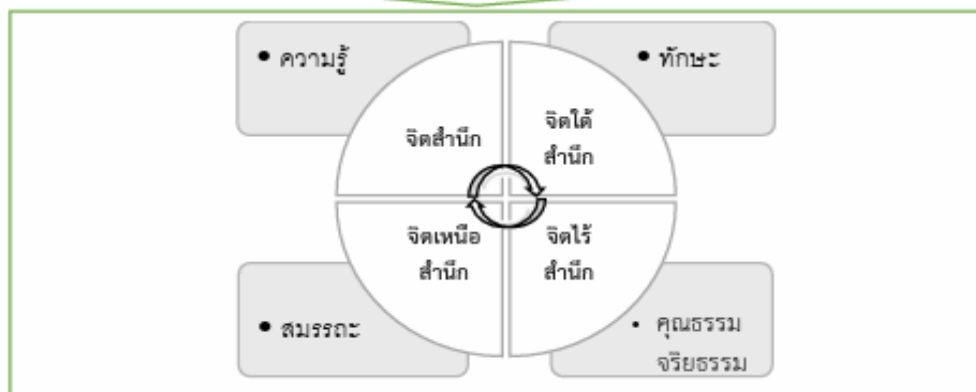
องค์กรผลิตครูสะท้อนมุมมองด้านปัญหาของนักศึกษาวิชาชีพรู ได้แก่ 1) พฤติกรรมการเรียนรู้ของนักศึกษาวิชาชีพรู ร้อยละ 56 2) กระบวนการบ่มเพาะปลูกฝังความเป็นครู ร้อยละ 48 3) การคัดเลือกโรงเรียนฝึกประสบการณ์และสภาพบริบทของโรงเรียนฝึกประสบการณ์ ร้อยละ 44 และ 4) การเอาใจใส่นักศึกษาโดยขาดการคำนึงถึงความถูกต้องเหมาะสม ร้อยละ 36 ตามลำดับ ด้านนวัตกรรมการจัดการเรียนการสอนเพื่อแก้ไขปัญหาการเรียนรู้และเสริมสร้างจิตวิญญาณความเป็นครูควรเป็นนวัตกรรมที่สอดคล้องกับปัญหาของผู้เรียน ใช้ง่าย สะดวกและเหมาะสมกับบริบทเนื้อหา วัตถุประสงค์การเรียนรู้ กิจกรรมการเรียนรู้ และการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ ซึ่งขอบเขตรูปแบบของนวัตกรรมการจัดการเรียนการสอนสอดคล้องกับข้อกำหนดของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ 5 ประเภท ได้แก่ นวัตกรรมทางด้านหลักสูตร การเรียนการสอน สื่อการสอน การวัดและการประเมินผล การบริหารจัดการ

2.2 การพัฒนานวัตกรรมการจัดการเรียนการสอน พัฒนาตามแบบจำลองการสอนเชิงระบบจากแนวคิด ADDIE Model ของเควิน ครูส (Kevin Kruse, 2009, p. 1) นวัตกรรมสู่การพัฒนาวัตกรรมการจัดการเรียนการสอนร่วมกับการระดมสมองทั้งองค์กรผลิตครูและองค์กรใช้ครู ซึ่งการพัฒนานวัตกรรมการมุ่งเน้นผลลัพธ์การเรียนรู้ 4 ด้าน ได้แก่ ด้านความรู้ ทักษะการปฏิบัติหน้าที่ครู คุณธรรม จริยธรรมสำหรับครู และจิตวิญญาณความเป็นครู ทั้งนี้นวัตกรรมมีองค์ประกอบที่สำคัญ ได้แก่ 1) กรอบความคิดในการพัฒนานวัตกรรม 2) วิเคราะห์องค์ประกอบของนวัตกรรมการจัดการเรียนการสอน 3) วัตถุประสงค์ของนวัตกรรม 4) สังเคราะห์คุณลักษณะของนวัตกรรม พบว่า สอดคล้องกับรูปแบบการจัดการเรียนการสอนโดยใช้กรณีศึกษาแบบเน้นปฏิบัติการและเผชิญสถานการณ์ 5) การออกแบบพัฒนานวัตกรรม 6) สังเคราะห์นวัตกรรมการจัดการเรียนการสอนตามแนวคิดการพัฒนาจิตวิญญาณ ศาสตร์การสอน ทฤษฎีการเรียนรู้ รูปแบบและเทคนิคการจัดการเรียนการสอนที่สอดคล้องกับปัญหาการเรียนรู้ของนักศึกษาวิชาชีพรู ตลอดจนมุ่งให้นักศึกษาวิชาชีพรูตั้งศักยภาพที่มีพัฒนาตนเองในการทำหน้าที่ครู และวิชาชีพรูจากการสังเคราะห์ข้อมูล ดังกล่าว พบว่า นวัตกรรมการจัดการเรียนการสอนที่ได้สอดคล้องกับคำว่า

“SPIRITUALITY’s TEACHER” 7) นำรูปแบบนวัตกรรมสู่การจัดการเรียนการสอน ซึ่งขั้นตอนการจัดการเรียนการสอนมีด้วยกัน 8 ขั้นตอน ซึ่งแต่ละขั้นตอนเป็นไปตามลำดับตัวอักษรคำว่า “SPIRITUALITY” ได้แก่ 1) ขั้นเตรียมพร้อมสู่การเรียนรู้ 2) ขั้นตอนแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ความคิด ความรู้สึก 3) ขั้นตอนการประเมินประสพการณ์เพื่อสร้างแรงบันดาลใจ 4) ขั้นตอนการวิเคราะห์กรอบความคิด ความรัก ความศรัทธาในวิชาชีพรู 5) ขั้นตอนการลงมือปฏิบัติพัฒนาจิตวิญญาณความเป็นครู 6) ขั้นตอนการสรุปผลและแบ่งปันการเรียนรู้ 7) ขั้นตอนบูรณาการความรู้สู่ชีวิตประจำวัน 8) ขั้นตอนประเมินผลลัพธ์การเรียนรู้ ดังภาพประกอบที่ 3

ผลลัพธ์การจัดการเรียนรู้ของนักศึกษาวิชาชีพครู

ภาพประกอบที่ 3 นวัตกรรมจัดการเรียนการสอน

สรุปผลการวิจัย วัตถุประสงค์ที่ 3 สรุปผลการวิจัยได้ 2 ประเด็น ดังนี้

3.1 สรุปผลการประเมินนวัตกรรมก่อนการทดลองจัดการเรียนการสอนตามรูปแบบการประเมินแบบ CIPPIEST Model พบว่า นักศึกษาวิชาชีพครู สะท้อนคิดเกี่ยวกับนวัตกรรมการจัดการเรียนการสอนหลังเรียนมีคะแนนเฉลี่ยสูงกว่าก่อนเรียนในภาพรวมอยู่ระหว่างคะแนน 4.60–4.96 แสดงให้เห็นว่านวัตกรรมการจัดการเรียนการสอนมีประสิทธิภาพสามารถนำไปจัดการเรียนการสอนเพื่อเสริมสร้างจิตวิญญาณความเป็นครูตามกรอบมาตรฐานทางด้านวิชาชีพได้เป็นอย่างดีโดยมีผลการประเมินนวัตกรรมจัดการเรียนการสอนเรียงตามลำดับค่าคะแนนเฉลี่ยแต่ละด้าน ดังนี้ ด้านกระบวนการ มีคะแนนเฉลี่ยอยู่ระหว่าง 4.80–4.96 ด้านบริบทของนวัตกรรม 4.68–4.92 ด้านปัจจัยนำเข้า 4.76–4.88 ด้านประสิทธิภาพ 4.64–4.88 ด้านผลกระทบ 4.64–4.84 ด้านการถ่ายโยงความรู้ 4.60–4.84 และด้านความยั่งยืน 4.64–4.76 ตามลำดับ

3.2 การทดลองใช้นวัตกรรมจัดการเรียนการสอนตามขั้นตอนการจัดการเรียนรู้ของนวัตกรรมทั้ง 8 ขั้นตอน สรุปผลลัพธ์การเรียนรู้ผ่านการทดลองใช้นวัตกรรมจัดการเรียนการสอน ทั้ง 4 ด้าน ตลอดระยะเวลา 1 ภาคการศึกษา พบว่า หลังเรียนมีคะแนนเฉลี่ยสูงกว่าก่อนเรียนในภาพรวมอยู่ระหว่างคะแนน 4.60–4.88 แสดงให้เห็นว่า นักศึกษามีผลลัพธ์การเรียนรู้อยู่ในเกณฑ์ดีมาก โดยมีผลลัพธ์การเรียนรู้ด้านคุณธรรม จริยธรรม สำหรับครู และด้านจิตวิญญาณความเป็นครูด้านทักษะการปฏิบัติหน้าที่ครู และด้านความรู้ ตามลำดับ ซึ่งแนวคิดหลักสำคัญ สำหรับแนวโน้มการต่อยอดนวัตกรรมจัดการเรียนการสอนสู่เชิงพาณิชย์ คณะผู้วิจัยได้วางแผนการจัดทำ “SPIRITUALITY’s TEACHER PLANNER” สู่การพัฒนาจิตวิญญาณความเป็นครูอย่างยั่งยืน

ตารางที่ 1 ผลการเปรียบเทียบผลลัพธ์การเรียนรู้ด้านจิตวิญญาณความเป็นครูก่อนเรียนและหลังเรียน

รายการประเมินนวัตกรรม ด้านจิตวิญญาณความเป็นครู	ระดับผลลัพธ์การเรียนรู้					
	ก่อนเรียน		หลังเรียน		สถิติทดสอบ	
	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.	ค่า t	ระดับ นัยสำคัญ
1. ท่านมีการวางแผนการเรียนรู้และการจัดการเรียนการสอนแต่ละวิชาอย่างเต็มศักยภาพ	3.38	0.75	4.88	0.32	10.04	0.14
2. ท่านรู้ว่าการวางแผนทำงานอย่างเป็นขั้นตอนช่วยให้การทำงานในหน้าที่ครูบรรลุเป้าหมายและประสบความสำเร็จ	3.23	0.81	4.77	0.43	10.31	0.14
3. ท่านมุ่งมั่นตั้งใจปฏิบัติหน้าที่ครูตามบทบาทหน้าที่ครูและที่ได้รับมอบหมายอย่างเต็มที่	3.27	1.00	4.65	0.62	7.50	0.18

รายการประเมินนวัตกรรม ด้านจิตวิญญาณความเป็นครู	ระดับผลลัพธ์การเรียนรู้					
	ก่อนเรียน		หลังเรียน		สถิติทดสอบ	
	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.	ค่า t	ระดับ นัยสำคัญ
4. ท่านตระหนักว่าคุณค่าความรู้และทักษะที่ถูกต้อง ในการปลูกฝังถ่ายทอดและเป็นแบบอย่างที่ดีให้ ผู้เรียน	3.35	1.09	4.85	0.36	7.73	0.19
5. ท่านรู้สึกศรัทธา ภาคภูมิใจ เมื่อมีโอกาสแบ่งปัน ความรู้ หรือถ่ายทอดความรู้แก่บุคคลอื่น ๆ	3.35	0.93	4.81	0.40	7.86	0.18

สรุปผลลัพธ์การทดลองใช้นวัตกรรมการเรียนการสอนด้านจิตวิญญาณความเป็นครู พบว่า หลังเรียนมีคะแนนเฉลี่ยสูงกว่าก่อนเรียน เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า หลังเรียนนักศึกษาวิชาชีพครูมีการวางแผนการเรียนรู้และการจัดการเรียนการสอนแต่ละวิชาอย่างเต็มศักยภาพมีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด (\bar{X} = 4.88) และประเด็นอื่น ๆ ตามลำดับ

ตลอดระยะเวลา 1 ภาคการศึกษา เมื่อวิเคราะห์ผลการศึกษา พบว่า ผลลัพธ์การเรียนรู้ทั้ง 4 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านเนื้อหาความรู้ 2) ทักษะการปฏิบัติหน้าที่ตามมาตรฐานวิชาชีพครู 3) คุณธรรม จริยธรรม สำหรับครู และ 4) จิตวิญญาณความเป็นครู หลังเรียนมีคะแนนเฉลี่ยสูงกว่าก่อนเรียนในภาพรวมอยู่ระหว่างคะแนน 4.60 – 4.88 แสดงให้เห็นว่านักศึกษามีผลลัพธ์การเรียนรู้อยู่ในเกณฑ์ดีมาก โดยมีผลลัพธ์การเรียนรู้ด้านคุณธรรม จริยธรรม สำหรับครูมากที่สุด รองลงมาได้แก่ด้านจิตวิญญาณความเป็นครู ด้านทักษะการปฏิบัติหน้าที่ครู และด้านความรู้ ตามลำดับ

อภิปรายผล

การอภิปรายผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์จำแนกออกเป็น 3 ส่วน ดังนี้

1. แนวทางการร่วมมือ ปัญหาและอุปสรรคในการสร้างความร่วมมือระหว่างองค์กร

1.1 แนวทางการสร้างความร่วมมือระหว่างองค์กรผลิตครู และองค์กรใช้ครู พบว่า มี 5 แนวทาง 4 รูปแบบ ทั้งนี้เนื่องจากว่าทั้ง 5 แนวทางช่วยส่งเสริมสนับสนุนให้เกิดการทำงานร่วมกัน ไม่ว่าจะเป็นการแลกเปลี่ยนการเรียนรู้ร่วมกัน การใช้ทรัพยากรร่วมกันสอดคล้องกับคำอธิบายของ Stat Services Commission, (2008, p. 11-16) ได้อธิบายว่า ปัจจัยที่ช่วยให้ความร่วมมือประสบความสำเร็จได้ควรประกอบด้วย 1) การกำหนดผลลัพธ์ร่วมกัน 2) ความมุ่งมั่นตั้งใจของผู้นำ 3) มิติระบบความสัมพันธ์ 4) ทรัพยากรที่เพียงพอและเหมาะสม 5) การวัดและประเมินผลการดำเนินงานร่วมกัน 6) วัฒนธรรมองค์กรที่จะสนับสนุนให้เกิดความร่วมมือ 7) การแลกเปลี่ยนวัฒนธรรมและค่านิยม

1.2 แนวทางการสร้างความร่วมมือระหว่างองค์กรจากกลุ่มตัวอย่างที่เกี่ยวข้อง พบว่า ทุกด้านโดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ได้แก่ ด้านหลักการความร่วมมือ ด้านโครงสร้างและกลไกความร่วมมือด้านทรัพยากรสนับสนุนความร่วมมือ ด้านกระบวนการดำเนินการสร้างความร่วมมือ ผลการวิจัยปรากฏเช่นนี้ เนื่องจากว่าทั้งองค์กรผลิตครูและองค์กรใช้ครู มีการสร้างความสัมพันธ์ในลักษณะเครือข่ายการทำงานร่วมกัน อยู่แล้ว และมีความใกล้ชิดผูกพันกันและกัน หากแต่ยังขาดความชัดเจนในการดำเนินการกำหนดข้อตกลงในด้านต่าง ๆ สอดคล้องกับงานวิจัยของดวงทิพย์ วิบูลย์ศักดิ์ชัย (2555, น. 86-96) พบว่า รูปแบบความร่วมมือด้านการวิจัยระหว่างมหาวิทยาลัยกับภาคอุตสาหกรรม ด้านหลักการความร่วมมือด้านโครงสร้างและกลไกความร่วมมือ ด้านการใช้ทรัพยากร ด้านกระบวนการดำเนินการความร่วมมือ จากการตรวจสอบความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของรูปแบบความร่วมมือโดยรวมแต่ละด้านมีความเหมาะสมและความเป็นไปได้ที่จะนำไปสู่การปฏิบัติการสูงกว่าที่กำหนดอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

2. นวัตกรรมจัดการเรียนการสอนเสริมสร้างจิตวิญญาณความเป็นครู

2.1 สภาพปัญหาและลักษณะการเรียนรู้ในปัจจุบันประกอบด้วยปัญหาที่สำคัญ ได้แก่ 1) การขาดจิตวิญญาณความเป็นครู เช่น การเสียสละ จิตอาสาการอุทิศตน การแสดงออกทางพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสม 2) ด้านคุณธรรมจริยธรรม เช่น พฤติกรรมที่ไม่เหมาะสม การมาโรงเรียนสาย มาเฉพาะคาบสอน เป็นต้น 3) ขาดตัวแบบ/แบบอย่างที่ดีในการทำหน้าที่ครู 4) ความรักความศรัทธาในวิชาชีพครู 5) และการขาดระเบียบวินัย ความรับผิดชอบต่องานที่ได้รับมอบหมาย 6) เก่งเนื้อหาวิชาการแต่ถ่ายทอดสู่ผู้เรียนไม่ได้ สำหรับองค์กรผลิตครูสะท้อนมุมมองด้านปัญหาของนักศึกษาวิชาชีพครู ได้แก่ 1) พฤติกรรมการเรียนรู้ของนักศึกษาวิชาชีพครู 2) กระบวนการบ่มเพาะปลูกฝังความเป็นครู 3) การคัดเลือกโรงเรียนฝึกประสบการณ์และสภาพบริบทของโรงเรียนฝึกประสบการณ์ และ 4) การเอาใจใส่นักศึกษาโดยขาดการคำนึงถึงความถูกต้องเหมาะสม ผลการวิจัยเป็นเช่นนี้ อาจเป็นไปได้ว่า สภาพสังคมที่เปลี่ยนแปลงไป ประกอบกับเทคโนโลยีมีความก้าวหน้า ผู้เรียนมีความเป็นปัจเจกบุคคลมากขึ้นมีอิสระและเสรีภาพในการแสดงออก นำมาซึ่งการขาดความตระหนักในการปฏิบัติตนตามค่านิยมที่เหมาะสมของสังคม จากงานวิจัยของ โบตาโกช ปาริดิโนวา และคณะ (Paridinova et al., 2023, p. 1-17) ศึกษาเกี่ยวกับปัจจัยการสร้างโลกทัศน์ทางจิตวิญญาณของครูในอนาคต พบว่า ปัจจัยที่ส่งผลต่อกระบวนการกำหนดโลกทัศน์ทางจิตวิญญาณของครูในอนาคต ได้แก่ 1) ปัจจัยความรู้ที่มีอิทธิพลต่อการสร้างโลกทัศน์ทางจิตวิญญาณช่วยให้ครูสามารถค้นหาวิธีการพัฒนาตนเองที่มีประสิทธิภาพสูงสุด 2) รูปแบบความตระหนักรู้ในตนเองของครูมีผลต่อโลกทัศน์ทางจิตวิญญาณความเป็นครู 3) ข้อสังเกตจากการวิจัย พบว่า ครูผู้มีจิตวิญญาณระดับสูงจะสามารถแก้ปัญหาและประยุกต์หลักการสมัยใหม่จัดการศึกษาได้เป็นอย่างดี โดยเฉพาะในด้านการสอนและจิตวิทยา และงานวิจัยของเออร์บา โรซาลินา (Rozalina, 2023, p. 1-7) ศึกษาวิจัยเกี่ยวกับจิตวิญญาณการสอนการศึกษาเชิงคุณภาพและค่านิยมครู ในโรงเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย พบว่าการแสดงให้เห็นถึงคุณค่าของจิตวิญญาณที่มีอยู่ในพฤติกรรมของครู การทำความเข้าใจที่มาของ

จิตวิญญาณ ความสำคัญของจิตวิญญาณมีผลต่อการพัฒนาคนและการปรับความรู้และทักษะให้ตรงกับความต้องการของผู้เรียนร่วมสมัย นอกจากนี้ผลการวิจัยยัง พบว่า คุณค่าของจิตวิญญาณมีผลต่อการจัดการศึกษาของครู ได้แก่ ความเชื่อมั่นในหลักคำสอนทางศาสนา การนับถือศาสนา ความจริงใจ การมีระเบียบวินัย ความรัก ความรับผิดชอบ ความอดทน การทำงานหนัก และความสม่ำเสมอในการประพฤติปฏิบัติตน ด้านนวัตกรรมจัดการเรียนการสอนเพื่อแก้ไขปัญหาการเรียนรู้และเสริมสร้างจิตวิญญาณ ความเป็นครู ควรเป็นนวัตกรรมที่สอดคล้องกับปัญหาของผู้เรียน ขอบเขตรูปแบบของนวัตกรรมจัดการเรียนการสอนสอดคล้องกับข้อกำหนดของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ 5 ประเภท ได้แก่ นวัตกรรมด้าน หลักสูตร การเรียนการสอน สื่อการสอน การวัดและการประเมินผล การบริหารจัดการ ทั้งนี้ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติได้ระบุเกี่ยวกับนวัตกรรมการศึกษาไว้อย่างชัดเจน ด้วยเหตุนี้สถานศึกษาทุกระดับจึงนำข้อกำหนดของพระราชบัญญัติการศึกษาดังกล่าว มาเป็นกรอบของการพัฒนานวัตกรรมจัดการเรียนการสอน

2.2 การพัฒนานวัตกรรมจัดการเรียนการสอน มุ่งเน้นผลลัพธ์การเรียนรู้ 4 ด้าน ได้แก่ ด้านความรู้ ทักษะการปฏิบัติหน้าที่ครู คุณธรรม จริยธรรมสำหรับครู และ จิตวิญญาณความเป็นครู ทั้งนี้ขอบเขตของนวัตกรรมมีองค์ประกอบที่สำคัญ ได้แก่ 1) การสร้างกรอบความคิดในการพัฒนานวัตกรรม 2) วิเคราะห์องค์ประกอบของนวัตกรรมจัดการเรียนการสอน 3) กำหนดวัตถุประสงค์การเรียนรู้ของนวัตกรรม 4) สังเคราะห์คุณลักษณะของนวัตกรรมจัดการเรียนการสอน เมื่อสังเคราะห์ลักษณะของนวัตกรรม พบว่า นวัตกรรมจัดการเรียนการสอนสอดคล้องกับคำว่า "SPIRITUALITY's TEACHER" ซึ่งมีขั้นตอนการจัดการเรียนการสอนมีด้วยกัน 8 ขั้นตอน ได้แก่ 1) ขั้นตอนพร้อมสู่การเรียนรู้ 2) ขั้นตอนแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ความคิด ความรู้สึก 3) ขั้นตอนการประเมินประสพการณ์เพื่อสร้างแรงบันดาลใจ 4) ขั้นตอนการวิเคราะห์กรอบความคิด ความรัก ความศรัทธาในวิชาชีพครู 5) ขั้นตอนการลงมือปฏิบัติพัฒนาจิตวิญญาณความเป็นครู 6) ขั้นตอนการสรุปผลและแบ่งปันการเรียนรู้ 7) ขั้นตอนบูรณาการความรู้สู่ชีวิตประจำวัน 8) ขั้นตอนประเมินผลลัพธ์การเรียนรู้ ผลการวิจัยสอดคล้องกับ พงศธร มหาวิจิตร (2560, น. 40-45) ได้เสนอแนะขั้นตอนการนำ Phenol ไปใช้พัฒนาการจัดการเรียนการสอน ได้แก่ 1) เลือกรูปแบบการดำเนินงานที่น่าสนใจ 2) วิเคราะห์คุณค่าของบทเรียนที่มีอยู่ 3) วางลำดับกิจกรรม 4) วางแผนการตรวจสอบความเข้าใจของผู้เรียน นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับงานวิจัยของชนสินธุ์ สิทธิสูงเนิน (2558, น. 48-61) ศึกษาเรื่องการพัฒนาวัตกรรมการเรียนรู้ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานแบบมีส่วนร่วมกับชุมชน โดยใช้พิพิธภัณฑ์และแหล่งเรียนรู้ในท้องถิ่นเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้เชิงสร้างสรรค์ พบว่า นวัตกรรมการเรียนรู้มีกิจกรรมการเรียนรู้ที่สำคัญ 2 กิจกรรม ได้แก่ ชุมชมุมนศิลป์ และโครงการพัฒนากิจกรรมชุมชน โดยชุมชนมีส่วนร่วมในการพัฒนานวัตกรรมได้แก่ การร่วมมือ ร่วมทำ ร่วมประเมิน รับผลประโยชน์และตระหนักในความสำคัญ ผลจากการทดลองใช้นวัตกรรม ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้เชิงสร้างสรรค์ 4 ด้าน คือ คิดคล่อง คิดไม่เหมือนเดิม ยืดหยุ่นไม่ติดกรอบ และคิดเป็นประโยชน์

ในด้านขั้นตอนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้สอดคล้องกับการศึกษาของ พิเศษฐ์ พลชนะ, นภดล เลื่อนนักรบ และภราดร ยิ่งยวด (2562, น. 42-52) ศึกษาวิจัยเรื่อง การพัฒนารูปแบบการจัดกระบวนการเรียนรู้ เพื่อการเปลี่ยนแปลงเพื่อส่งเสริมความสามารถด้านการคิดสร้างสรรค์ และความฉลาดทางอารมณ์ของผู้นำนักศึกษา พบว่า ขั้นตอนการจัดการเรียนรู้ตามแบบแผนการจัดกระบวนการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมความสามารถด้านการคิดสร้างสรรค์และความฉลาดทางอารมณ์ของผู้นำนักศึกษา ได้แก่ 1) การเผชิญกับวิกฤติการณ์ที่ไม่ได้เป็นตามมุมมองเดิม 2) การตรวจสอบตนเอง 3) การเปิดใจยอมรับการเปลี่ยนแปลง 4) ค้นหาทางเลือกใหม่ 5) การวางแผนการกระทำใหม่ 6) การหาความรู้และทักษะสำหรับการปฏิบัติตามแผน 7) การเริ่มทดลองทำและสร้างความมั่นใจตามบทบาทใหม่ 8) การบูรณาการและผนวกจนเป็นวิถีชีวิตตามมุมมองใหม่ของตน ด้านสถานการณ์ที่เชื่อมโยงกับการบูรณาการสู่ชีวิตจริง ทั้งนี้ เพื่อนำเอาข้อคิดที่ได้จากนวัตกรรมการจัดการเรียนการสอนไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน

3. การประเมินผลสัมฤทธิ์การเรียนรู้ผ่านนวัตกรรมการจัดการเรียนการสอน

3.1 สรุปผลการประเมินนวัตกรรมการทดลองจัดการเรียนการสอน พบว่า นักศึกษาวิชาชีพครู สะท้อนคิดเกี่ยวกับนวัตกรรมการจัดการเรียนการสอน หลังเรียนมีคะแนนเฉลี่ยสูงกว่าก่อนเรียนในภาพรวมอยู่ระหว่างคะแนน 4.60 –4.96 แสดงให้เห็นว่านวัตกรรมการจัดการเรียนการสอนมีประสิทธิภาพสามารถนำไปจัดการเรียนการสอนเพื่อเสริมสร้างจิตวิญญาณความเป็นครูตามกรอบมาตรฐานทางด้านวิชาชีพ และด้านจรรยาบรรณความเป็นครู ซึ่งมีผลการประเมินนวัตกรรมการเรียนการสอนในเกณฑ์ที่ดีที่สุด โดยมีผลการประเมินเรียงตามลำดับค่าคะแนนเฉลี่ยแต่ละด้าน ดังนี้ ด้านกระบวนการ มีคะแนนเฉลี่ยอยู่ระหว่าง 4.80–4.96 ด้านบริบทของนวัตกรรม 4.68-4.92 ด้านปัจจัยนำเข้า 4.76–4.88 ด้านประสิทธิภาพ 4.64-4.88 ด้านผลกระทบ 4.64-4.84 ด้านการถ่ายโยงความรู้ 4.60-4.84 และด้านความยั่งยืน 4.64-4.76 ตามลำดับ

3.2 การทดลองใช้นวัตกรรมการจัดการเรียนการสอนตามขั้นตอนการจัดการเรียนรู้ของนวัตกรรมการศึกษา ทั้ง 8 ขั้นตอนโดยให้นักศึกษาวิชาชีพครูกลุ่มทดลองได้สะท้อนคิดการเรียนรู้ และประเมินผลสัมฤทธิ์การเรียนรู้ ซึ่งผลสัมฤทธิ์การเรียนรู้ผ่านการทดลองใช้นวัตกรรมการเรียนการสอน ทั้ง 4 ด้าน ตลอดระยะเวลา 1 ภาคการศึกษา พบว่า หลังเรียนผ่านนวัตกรรมการจัดการเรียนการสอน นักศึกษาวิชาชีพครูกลุ่มทดลองมีคะแนนเฉลี่ยสูงกว่าก่อนเรียนในภาพรวมอยู่ระหว่างคะแนน 4.60 –4.88 แสดงให้เห็นว่า นักศึกษามีผลสัมฤทธิ์การเรียนรู้อยู่ในเกณฑ์ดีมาก นอกจากนี้จากการสะท้อนคิดผ่านการลงมือปฏิบัตินักศึกษาเกิดกระบวนการเรียนรู้เพื่อการพัฒนาตนเอง การเปลี่ยนแปลงทัศนคติ การเห็นคุณค่าต่อการเรียนรู้ ในด้านการสะท้อนคิดเชื่อมโยงความคิด ประสบการณ์ ความรู้สึกที่มีต่อการเรียนรู้ พบว่า มีผลต่อการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของราตรี บุญโท สุหนทรา ไตบัว และ ชนิศวรา เลิศอมรพงษ์ (2560, น. 222-235) ได้ศึกษา การสะท้อนคิดโดยการเขียนบันทึกการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างความสามารถในการเรียนรู้คณิตศาสตร์ พบว่า 1) กิจกรรมการเรียนรู้การสะท้อนคิดในการเรียนรู้วิชาคณิตศาสตร์ พบว่า นักเรียนสามารถสะท้อนคิดในความรู้คณิตศาสตร์โดยการเขียนบันทึกการเรียนรู้ ช่วยเสริมสร้างความสามารถ

ในการเรียนคณิตศาสตร์ได้ ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับพื้นฐานความรู้ความสามารถของนักเรียนแต่ละคนด้วย 2) นักเรียนมีพัฒนาการด้านความสามารถในการเรียนรู้คณิตศาสตร์ในระดับที่เพิ่มขึ้น ด้านคุณลักษณะอันพึงประสงค์อยู่ในระดับดีมาก และด้านเจตคติต่อวิชาคณิตศาสตร์อยู่ในระดับดี นอกจากนี้จากงานวิจัยของสุนิล เบฮารี โมฮันตี (Mohanty, 2022, p. 6-20) ศึกษาเกี่ยวกับการพัฒนาจิตวิญญาณและการเตรียมความพร้อมของครู พบว่า การพัฒนาจิตวิญญาณของครูมีจุดเริ่มต้นตั้งแต่อยู่ในครรภ์มารดา การปฏิบัติทางจิตวิญญาณของมารดามีอิทธิพลอย่างมากต่อจิตวิญญาณของทารก และสมาชิกในครอบครัวมีส่วนช่วยในการพัฒนาจิตวิญญาณของทารกในระดับรอง จากนั้นได้รับการบ่มเพาะ ชัดเจนโดยระบบการศึกษาอย่างเป็นทางการ ซึ่งมีครูทำหน้าที่ควบคุม ดังนั้น การพัฒนาจิตวิญญาณของครู และการเตรียมความพร้อมของครูผ่านโปรแกรมอบรมเกี่ยวกับคำสอน จากผู้นำทางจิตวิญญาณต่าง ๆ พบว่า โปรแกรมการฝึกอบรมจิตวิญญาณผู้ทำหน้าที่ครูมีคุณภาพสูง ผู้เข้ารับการฝึกอบรม มีทักษะในการดำเนินการพัฒนาตนเอง การสนทนา การอภิปราย การดำเนินกิจกรรมพัฒนาจิตวิญญาณร่วมหลักสูตรที่หลากหลาย และสามารถประยุกต์ใช้พัฒนาจิตวิญญาณในนักเรียนของโรงเรียน

การวัดและประเมินผลการเรียนรู้จากการประเมินผลการเรียนรู้ของนักศึกษาทั้ง 4 ด้าน โดยการทดลองจัดทำ Teacher Planner พบว่า นักศึกษาสามารถวิเคราะห์แนวทางการพัฒนาตนเองทั้งในด้านเนื้อหาความรู้ ทักษะการปฏิบัติหน้าที่ คุณธรรม จริยธรรมสำหรับครู และจิตวิญญาณความเป็นครู โดยตระหนักรู้ด้วยตนเองว่า อะไรเป็นเป้าหมายของการเรียนรู้ อะไรเป็นอุปสรรค และปัจจัยสนับสนุนเรียนรู้ให้ประสบความสำเร็จ และสามารถวางแผนปรับเปลี่ยนพฤติกรรมให้ประสบความสำเร็จในชีวิตทั้ง 8 ด้าน ได้แก่ 1) สุขภาพร่างกาย จิตใจ 2) ครอบครัว 3) ความมั่งคั่ง 4) ความสัมพันธ์ 5) การแบ่งปันหรือช่วยเหลือ 6) การมีเป้าหมายที่ชัดเจน 7) อาชีพและการทำงาน 8) การพัฒนาตนเอง สำหรับผลการประเมินนวัตกรรมจัดการเรียนการสอน พบว่า นักศึกษามีความคิดเห็นว่านวัตกรรมสามารถพัฒนาจิตวิญญาณความเป็นครูของตนเองได้ โดยมีคะแนนพฤติกรรมการเรียนรู้โดยรวมหลังเรียนรู้นี้สูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ สำหรับข้อค้นพบที่สำคัญจากการวิจัย พบว่า คำว่าจิตวิญญาณความเป็นครู มีองค์ประกอบสำคัญในการเสริมสร้างจิตวิญญาณความเป็นครูที่สอดคล้องกับรากศัพท์ภาษาต่างประเทศ "SPIRITUALITY" ตามลำดับ ได้แก่ Study & Synthesis, Principle/ Purpose/ Process, Inspiration, Respect, Imagination, Teach, Understanding, Action & Attitude, Learn & Listen, Integration, Talent, You & Your Success นอกจากนี้นวัตกรรมที่ได้สามารถต่อยอดสู่นวัตกรรมเชิงพานิชย์ในรูปแบบ "TEACHER LIFE PLANNER" ซึ่งกลุ่มบุคคลที่สนใจในการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมจากภายในสู่ภายนอกสามารถนำไปประยุกต์ใช้ได้

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการส่งเสริมการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้มีความหลากหลายขยายสาขาวิชา โดยชุมชนองค์กรผลิตและองค์กรใช้ครูอย่างต่อเนื่อง เป็นรูปธรรมเพื่อเป็นพลังในการขับเคลื่อนนวัตกรรมจัดการเรียนรู้เชิงสร้างสรรค์ที่สามารถต่อยอดสู่การพัฒนาสังคม ชุมชน ท้องถิ่นได้มากขึ้น

2. ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในการพัฒนานักศึกษาระดับวิชาชีพครู ควรให้ความสำคัญในการพัฒนาทักษะการเรียนรู้สะท้อนคิดแบบบูรณาการ เพื่อเป็นการส่งเสริมสนับสนุนให้ผู้เรียนได้ตระหนักในคุณค่าของการพัฒนาดตนเอง อย่างไรก็ตามครูผู้สอนต้องมีทักษะการกระตุ้นให้ผู้เรียนได้ทบทวนและเรียนรู้ในกิจกรรมที่ตนเองทำว่าช่วยพัฒนาพฤติกรรมการเรียนรู้ของผู้เรียนอย่างไรบ้าง

ข้อเสนอในการนำผลการวิจัยไปใช้

นวัตกรรมจัดการเรียนการสอนเป็นแนวทางในการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมจากภายในของแต่ ละบุคคล ซึ่งไม่เพียงแต่นักศึกษาระดับวิชาชีพครู หากแต่ตัวผู้สอน หรือบุคคลที่สนใจ สามารถนำไปประยุกต์ใช้ แก้ไขปัญหาเพื่อพัฒนาดตนเองได้ ทั้งนี้ก่อนนำนวัตกรรมไปทดลองใช้ไปใช้ควรวิเคราะห์ปัญหาในประเด็น อื่น ๆ ประกอบด้วย โดยมุ่งเน้นให้เกิดการร่วมคิด ร่วมตัดสินใจ และควรปฏิบัติอย่างต่อเนื่อง โดยสามารถ พิจารณาเลือกขั้นตอนใดขั้นตอนหนึ่งที่สอดคล้องกับปัญหามาประยุกต์ตามขอบกพร่องที่พบ

บรรณานุกรม

- ชนสิทธิ์ สิทธิสูงเนิน. (2558). การพัฒนานวัตกรรมการเรียนรู้ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานแบบมีส่วนร่วมกับ ชุมชนโดยใช้พิพิธภัณฑ์และแหล่งเรียนรู้ในท้องถิ่นเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้เชิงสร้างสรรค์ : วัด มหาธาตุวรวิหาร จ.เพชรบุรี. *วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์*. 8(1): 1-17.
- ราตรี บุญโท, สุนทรา โตบัว, และชนิดจรรยา เลิศอมรพงษ์. (2560). การสะท้อนคิดโดยการเขียนบันทึกการ เรียนรู้เพื่อเสริมสร้างความสามารถในการเรียนรู้คณิตศาสตร์. *วารสารการศึกษาและการพัฒนา สังคม*. 13(1): 222-235.
- ดวงทิพย์ วิบูลย์ศักดิ์ชัย. (2555). *การพัฒนารูปแบบความร่วมมือด้านกรวิจัยระหว่างมหาวิทยาลัยกับ ภาคอุตสาหกรรม*. (ปริญญาานิพนธ์การศึกษาระดับปริญญาโท สาขาการอุดมศึกษา). มหาวิทยาลัย ศรีนครินทรวิโรฒ, กรุงเทพฯ.
- พงศธร มหาวิจิตร. (2560). นวัตกรรมการเรียนรู้จากฟินแลนด์. *นิตยสาร สสวท*. 46(209): 40-45.
- พิศิษฐ์ พลชนะ, นภดล เลือดนักรบ และภราดร ยิ่งยวด. (2562). การพัฒนารูปแบบการจัดกระบวนการ เรียนรู้เพื่อการเปลี่ยนแปลงเพื่อส่งเสริมความสามารถด้านการคิดสร้างสรรค์และความฉลาดทาง อารมณ์ของผู้นำนักศึกษา. *วารสารวิชาการสาธารณสุข*. 28(ฉบับพิเศษ): 42-51.
- มหาวิทยาลัยสวนดุสิต. (2563). *ความคิดเห็นประชาชนในเรื่อง "ครูอนุบาล/ครูพี่เลี้ยง/ครูผู้ดูแลเด็ก"*. สืบค้นเมื่อ กันยายน 16, 2564, จาก <https://www.blitbangkok.com/poll/29670/>.

รุ่งทิศา แย้มรุ่ง และคณะ. (2560). การวิเคราะห์สภาพปัญหา ปัจจัยที่ส่งเสริมและปัจจัยที่เป็นอุปสรรค ในการผลิตครูของประเทศไทย. *วารสารวิจัยทางการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มศว.* 11(2): 255-270.

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2560). *แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560 - 2579.* กรุงเทพมหานคร: สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา.

Kruse, K. (2009). *Introduction to instructional design and the ADDIE model.* Retrieved June 20, 2022, from http://www.transformatiledesigns.com/id_systems.html.

Lattipongpun. (2016). *The Impact of Mental Thinking Systems on Idea Generation: The Athens Olympic Ceremony.* Retrieved February 3, 2019, from https://www.researchgate.net/publication/303099467_The_Impact_of_Mental_Thinking_Systems_on_Idea_Generation_The_Athens_Olympic_Ceremony.

Merriam. (2017). *Adult Learning Theory: Evolution and Future Directions.* Retrieved June 20, 2022, from [file:///C:/Users/Administrator/Downloads /Merriam% 20\(1\).pdf](file:///C:/Users/Administrator/Downloads/Merriam%20(1).pdf).

Mohanty, B. (2022). *Spiritual Development and the Preparation of Teachers.* Retrieved June 20, 2022 from [https://doi.org/10.1093/acrefore /978019026 4093.013.816](https://doi.org/10.1093/acrefore/9780190264093.013.816)

Paridinova & et al. (2023, March 20). *Future Teachers' Spiritual Worldview Formation Factors.* Retrieved March 20, 2024, from Hindawi: <https://doi.org/10.1155 /2023/9972903>.

Rozalina, E. (2019, October 22). *Spirituality in Pedagogy A Qualitative Study of Teachers Values in High School.* Retrieved March 20, 2023, from <https://eudl.eu/doi/10.4108/eai.30-9-2019.2291169>.

State Services Commission. (2008). *Factors for Successful Coordination-A Framework to Help State Agencies Coordinate Effectively.* New Zealand: Wellington.

Stufflebeam, D. and Shinkfield, A. J. (2007). Evaluation Theory, Models & Applications. *Journal of Multi-Disciplinary Evaluation.* 6(11): 109 - 111.